

1 ар. лар. мер

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.І. Пирогова**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з наукової роботи
проф. О. Власенко

_____ 2019 р.

СУЧАСНА ПЕДІАТРІЯ

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

з підготовки доктора філософії

на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

галузі знань   **22 «Охорона здоров'я»**

спеціальність   **222 «Медицина»**

мова навчання   **українська**

2019 рік
Вінниця

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Вінницький національний медичний університет імені М.І.Пирогова, відділ аспірантури, докторантури

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д.мед.н., проф. Дудник В.М.
к.мед.н., доцент Андрікевич І.І.
к.мед.н., доцент Мантак Г.І.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

завідувач кафедри педіатрії №1, д.мед.н., професор Яблонь Ольга Степанівна,
д.мед.н., професор кафедри педіатрії №1 Токарчук Надія Іванівна,

Обговорено та рекомендовано на засіданні кафедри педіатрії №2 Вінницького національного медичного університету імені М.І.Пирогова та рекомендовано до затвердження на центральній методичній раді / науковій комісії «19» 04 2019 року, протокол № 11

Зав.кафедри педіатрії №2 _____ проф.В.М.Дудник
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено на центральній методичній раді / науковій комісії та рекомендовано до затвердження вченою радою «20» 05 2019 року, протокол № 15

Схвалено Вченою радою Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова

«30» 05 2019 року, протокол № 10

Вчений секретар _____ (Серебреннікова О.А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «СУЧАСНА ПЕДІАТРІЯ»
складена відповідно до Освітньо-наукової програми Вінницького національного медичного університету імені М.І.Пирогова

на третьому (освітньо-науковому рівні)

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань

22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність

222 «Медицина» 228«Педіатрія»

(код і найменування спеціальності)

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Робоча програма навчання в аспірантурі зі спеціальності «Педіатрія» відображає сучасний стан цієї галузі і включає питання про найважливіші досягнення соматичної педіатрії, невідкладних станів в педіатрії, профілактики та зниження дитячої захворюваності.

Під час навчання, аспірант повинен досягнути високого рівня теоретичної і професійної підготовки, знання історії сучасної педіатрії, загальних її концепцій та методологічних підходів. При цьому передбачається всебічне розуміння в напрямку визначення різних клінічних варіантів та ускладнень найбільш поширених захворювань дитячого віку, планування обстеження хворої дитини та інтерпретування отриманих результатів при найбільш поширених захворювань дитячого віку, проведення диференційної діагностики і постановки попереднього клінічного діагнозу найбільш поширених захворювань дитячого віку, визначення тактики ведення хворого при найбільш поширених захворюваннях дитячого віку, діагностування невідкладних станів та надання екстреної допомоги при основних невідкладних станах у клініці дитячих хвороб, демонстрування вміння ведення медичної документації у клініці дитячих хвороб.

Аспіранту винесені питання диференційної діагностики найбільш поширених захворювань, а саме, органів дихання у дітей, захворювань системи кровообігу, системи кровотворення, ендокринної патології у дітей, захворювань органів травлення, органів сечової системи у дітей, найбільш поширених захворювань дітей неонатального віку, з наданням невідкладної допомоги при основних невідкладних станах в розрізі вищевказаних напрямків педіатрії та диспансерний нагляд за здоровими та хворими дітьми в умовах поліклініки.

Статус навчальної дисципліни: нормативна, професійно-вибіркова

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засвоєння особливостей перебігу, сучасних методів діагностики та використання новітніх технологій при лікуванні дітей із різною патологією.

Міждисциплінарні зв'язки: відповідно до навчального плану, вивчення навчальної дисципліни «Сучасна педіатрія» здійснюється, коли аспірантом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін на II рівні вищої освіти, а також дисциплін: Історія філософії, як методологічна основа розвитку науки та цивілізації, Англійська мова у науково-медичному спілкуванні, Медична етика та деонтологія, Культура мови лікаря в розрізі термінологічного аспекту, Публікаційна активність та наукометричні бази даних, Біоетичні та медико- правові основи наукових досліджень, з якими інтегрується програма педіатрії. В свою чергу, Педіатрія формує засади поглибленого вивчення аспірантом наступних спеціалізованих дисциплін педіатричного профілю (пропедевтика дитячих хвороб, дитячі інфекційні хвороби, клінічна фармакологія, фтизіатрія, ендокринологія, алергологія, імунологія, соціальна медицина, клінічна біохімія та мікробіологія, клінічна морфологія) та теоретичного (нормальна анатомія, патологічна анатомія, фізіологія, патологічна фізіологія, фармакологія, мікробіологія, гістологія та ембріологія).

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Сучасна педіатрія» є здобуття аспірантами та поглиблення комплексу знань, вмінь, навичок та інших компетенцій, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних завдань з цієї дисципліни, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, що вирішує актуальне наукове завдання в педіатрії, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Сучасна педіатрія» є формування системи знань, професійних умінь, педагогічної майстерності, дослідницько-інноваційної діяльності та практичних навичок під час ведення хворих педіатричного профілю.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у освітньо-науковій програмі).

Результати навчання

Програмні результати навчання (РН):

- РН1 Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівня, самореалізації
- РН2 Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій
- РН3 Виявляти невирішені проблеми у предметній області, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення
- РН4 Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження
- РН5 Розробляти дизайн та план наукового дослідження
- РН7 Пояснювати принципи, специфічність та чутливість методів дослідження, інформативність обраних показників
- РН8 Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності
- РН9 Аналізувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичного дослідження
- РН10 Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство
- РН11 Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, постерних доповідей, публікацій
- РН12 Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері
- РН16 Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
- РН17 Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих результатів

Очікувані результати навчання з дисципліни:

1. Здобувач вищої освіти може назвати клінічні прояви, сучасні методи лабораторної та інструментальної діагностики гострих інфекцій верхніх та нижніх дихальних шляхів. Він здатний призначити та обґрунтувати базисну терапію цих інфекцій, оцінити її ефективність та безпечність.
2. Здобувач вищої освіти здатний пояснити патогенез розвитку обструктивних захворювань органів дихання, обґрунтувати та інтерпретувати результати сучасних методів діагностики та динамічного спостереження за пацієнтами, призначити лікування на підставі принципів доказової медицини. Надавати невідкладну допомогу при гострій дихальній недостатності у дітей, нападі БА у дітей.
3. Пояснити сутність загально медичної проблеми профілактики, вчасної діагностики та ефективного лікування дітей з алергологічною патологією. Надавати невідкладну допомогу при анафілактичному шоці у дітей.
4. Володіти навичками діагностики, диференційної діагностики та лікування дітей з кардіальною патологією. Надавати невідкладну допомогу при гострій серцевій та судинній недостатності у дітей, при гіпертензивному кризі у дітей.
5. Здобувач вищої освіти може назвати клінічні ознаки та класифікацію порушень ритму і провідності серця відповідно до сучасних стандартів та даних доказової медицини, діагностувати їх використовуючи сучасні додаткові методи дослідження, обґрунтовувати та призначити лікування, визначитись із тактикою ведення пацієнта. Надавати невідкладну допомогу при порушеннях серцевого ритму та провідності у дітей.
6. Здатний назвати сучасні дані щодо клінічних проявів, класифікації, обґрунтувати найбільш інформативні новітні методи діагностики та лікування дітей з ревматологічною патологією.
7. Проводити диференційну діагностику суглобового синдрому. Володіти навичками призначення специфічних найінформативніших лабораторних та інструментальних досліджень, оцінювання їх результатів у пацієнтів із системними захворюваннями сполучної тканини. Обґрунтовувати, призначити відповідне лікування та оцінювати його ефективність.
8. Володіти навичками діагностики захворювань травного тракту, застосовуючи сучасні специфічні та найбільш інформативні методи, призначити та оцінювати їх лікування, використовуючи новітні дані доказової медицини. Надавати невідкладну допомогу при гострій печінковій недостатності у дітей.
9. Володіти навичками діагностики патології сечовидільної системи, назвати основні ознаки захворювань нирок, призначити відповідне сучасне

лікування та оцінювати його ефективність. Надавати невідкладну допомогу при ГНН у дітей.

10. Володіти навичками диференційної діагностики гематологічних захворювань дитячого віку та назвати принципи їх сучасного лікування.

11. Володіти навичками надання невідкладної допомоги при зупинці серцевої діяльності та зовнішнього дихання у дітей. Надавати невідкладну допомогу при лихоманці, судомас у дітей.

12. Проводити ранню діагностику та диференційну діагностику ендокринних порушень у дітей. Призначати сучасне лікування ґрунтуючись на даних доказової медицини.

13. Здобувач вищої освіти здатний пояснити принципи сучасної лабораторної діагностики туберкульозу, назвати найінформативніші методи, оцінювати їх результати.

14. Здобувач вищої освіти повинен знати принципи ведення хворих дітей першого року життя. Знати принципи імунопрофілактика в педіатрії. Знати методи профілактики, прогноз при захворюваннях у дітей та їх ускладненнях.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна	Модулі	Загальна кількість годин	Кредити ЄКТС	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Педіатрія	Модуль 1	30	1	4	14	12

Змістові модулі

Змістовий модуль 1. Ведення хворих в педіатричній клініці відповідно до сучасних стандартів та рекомендацій.

Ведення хворих дітей першого року життя. Ведення хворих дітей з патологією бронхолегеневої системи. Ведення хворих дітей з алергологічною патологією. Ведення хворих дітей з кардіоревматологічною патологією. Ведення хворих дітей з патологією травної системи. Ведення хворих дітей з патологією сечової системи.

Змістовий модуль 2. Актуальні питання педіатричної науки.

Історія розвитку та сучасний стан наукових знань в педіатрії. Новітні напрямки наукових досліджень в педіатрії. Сучасні методи лабораторної діагностики в педіатрії. Сучасні методи інструментальної діагностики в педіатрії. Доказова медицина в сучасній педіатричній науці. Коморбідність в педіатрії як проблема сучасної науки. Загальні принципи побудови дизайну наукового дослідження в педіатрії. Етика та методологія наукового дослідження. Сучасні підходи до міждисциплінарних наукових досліджень.

Змістовий модуль 3. Алгоритми надання невідкладної допомоги в педіатрії.

Надання невідкладної допомоги при зупинці серцевої діяльності та зовнішнього дихання у дітей. Надання невідкладної допомоги при гострій дихальній недостатності у дітей. Надання невідкладної допомоги при гострій серцевій та судинній недостатності у дітей, порушеннях серцевого ритму та провідності у дітей. Надання невідкладної допомоги при гіпертензивному кризі у дітей. Надання невідкладної допомоги при гострій печінковій недостатності у дітей. Надання невідкладної допомоги при ГНН у дітей. Надання невідкладної допомоги при нападі БА у дітей. Надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоці у дітей. Надання невідкладної допомоги при лихоманці у дітей. Надання невідкладної допомоги при судомах у дітей.

Змістовий модуль 4. Профілактика захворювань дитячого віку.

Імунопрофілактика в педіатрії. Профілактика респіраторної патології у дітей, заходи попередження захворюваності у дітей, які часто хворіють. Первинна та вторинна профілактика гострої ревматичної лихоманки у дітей. Вторинна профілактика інфекційного ендокардиту у дітей. Профілактика артеріальної гіпертензії у дітей. Профілактика ожиріння у дітей. Профілактика патології травної системи у дітей. Профілактика патології сечової системи у дітей. Профілактичні заходи в дитячій алергології. Профілактика порушень фізичного та нервово-психічного розвитку, формування дефіцитних станів у дітей першого року життя.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Аспірантура		
	у тому числі		
	Л	С.Р	Пр
Змістовий модуль 1. Ведення хворих в педіатричній клініці відповідно до сучасних стандартів та рекомендацій.			
Тема 1. Ведення хворих дітей першого року життя.	-	1	1
Тема 2. Ведення хворих дітей з патологією бронхолегеневої системи. Ведення хворих дітей з алергологічною патологією.	1	1	2
Тема 3. Ведення хворих дітей з кардіоревматологічною патологією.	1	1	2
Тема 4. Ведення хворих дітей з патологією травної системи. Ведення хворих дітей з патологією сечової системи.	-	-	1
Разом за змістовий модуль 1	2	3	6
Змістовий модуль 2. Актуальні питання педіатричної науки.			
Тема 1. Історія розвитку та сучасний стан наукових знань в педіатрії. Новітні напрямки наукових досліджень в педіатрії. Сучасні методи лабораторної діагностики в педіатрії.	-	1	-
Тема 2. Сучасні методи інструментальної діагностики в педіатрії. Доказова медицина в сучасній педіатричній науці.	-	1	-
Тема 3. Коморбідність в педіатрії як проблема сучасної науки. Загальні принципи побудови дизайну наукового дослідження в педіатрії. Етика та методологія наукового дослідження. Сучасні підходи до міждисциплінарних наукових досліджень.	-	1	-
Разом за змістовий модуль 2	-	3	-
Змістовий модуль 3. Алгоритми надання невідкладної допомоги в педіатрії.			

Тема 1. Надання невідкладної допомоги при захворюваннях органів дихання та серцево-судинній патології у дітей.	1	1	3
Тема 2. Надання невідкладної допомоги при гострій печінковій та нирковій недостатності у дітей	-	1	3

Тема 3. Надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоці, лихоманці та судомах у дітей.	1	1	2
Разом за змістовий модуль 3	2	3	8
Змістовий модуль 4. Профілактика захворювань дитячого віку.			
Тема 1. Імунопрофілактика в педіатрії. Профілактика респіраторної та серцевої патології у дітей.	-	1	-
Тема 2. Профілактика патології травної та сечової систем у дітей. Профілактичні заходи в дитячій алергології.	-	1	-
Тема 3. Профілактика порушень фізичного та нервово-психічного розвитку, формування дефіцитних станів у дітей першого року життя.	-	1	-
Разом за змістовий модуль 4	-	3	
Всього годин за дисципліну	4	12	14

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Доказова медицина в сучасній клінічній педіатрії	1
2.	Інноваційні напрямки наукових досліджень в педіатрії	1
3.	Надання невідкладної допомоги при захворюваннях органів дихання та серцево-судинній патології у дітей.	1
4.	Надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоці, лихоманці та судомах у дітей.	1
	Всього годин	4

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Ведення хворих дітей першого року життя.	1
2.	Ведення хворих дітей з патологією бронхолегеневої системи.	2

3.	Ведення хворих дітей з кардіоревматологічною патологією.	2
4.	Ведення хворих дітей з патологією травної системи. Ведення хворих дітей з патологією сечової системи.	1
5.	Надання невідкладної допомоги при захворюваннях органів дихання та серцево-судинній патології у дітей.	3

6.	Надання невідкладної допомоги при гострій печінковій та нирковій недостатності у дітей	3
7.	Надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоці, лихоманці та судомах у дітей.	2
	Всього годин	14

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Ведення хворих дітей першого року життя.	1
2.	Ведення хворих дітей з алергологічною патологією.	1
3.	Ведення хворих дітей з патологією травної системи.	1
4.	Історія розвитку та сучасний стан наукових знань в педіатрії. Новітні напрямки наукових досліджень в педіатрії. Сучасні методи лабораторної діагностики в педіатрії.	1
5.	Сучасні методи інструментальної діагностики в педіатрії. Доказова медицина в сучасній педіатричній науці.	1
6.	Коморбідність в педіатрії як проблема сучасної науки. Загальні принципи побудови дизайну наукового дослідження в педіатрії. Етика та методологія наукового дослідження. Сучасні підходи до міждисциплінарних наукових досліджень.	1
7.	Надання невідкладної допомоги при захворюваннях органів дихання та серцево-судинній патології у дітей.	1
8.	Надання невідкладної допомоги при гострій печінковій та нирковій недостатності у дітей	1
9.	Надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоці, лихоманці та судомах у дітей.	1
10.	Імунопрофілактика в педіатрії. Профілактика респіраторної та серцевої патології у дітей.	1
11.	Профілактика патології травної та сечової систем у дітей. Профілактичні заходи в дитячій алергології.	1

12.	Профілактика порушень фізичного та нервово-психічного розвитку, формування дефіцитних станів у дітей першого року життя.	1
	Всього годин	12

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ: Участь в клінічних розборах, реферативні повідомлення, написання реферату, доповідь на науково-практичних конференціях, засвоєння ключових методів діагностики, засвоєння основних принципів надання невідкладної допомоги.

8. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ: опрацювання матеріалу згідно тематичного плану із застосуванням сучасних інформативних технологій, опрацюванням ситуаційних задач, моделюванням клінічних ситуацій, пошуку on-line спеціалізованих ресурсів з презентацією сучасних методів дослідження та лікування.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ: лекція, пояснення, бесіда, організація досліджень, розповідь, ілюстрація, спостереження, клінічно-дослідні роботи, навчальна дискусія, суперечка, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу, пізнавальні ігри шляхом моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів, створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу з використанням пригод, гумористичних уривків, створення ситуації новизни навчального матеріалу, опора на життєвий досвід.

10. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ (КОНТРОЛЮ): усний контроль: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; письмовий контроль; програмований контроль.

11. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ: залікові бали аспіранта складаються з суми балів поточного контролю, отриманих під час занять.

12. ФОРМА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ: Оцінка з дисципліни визначається за результатами поточної навчальної діяльності аспіранта із всіх тем за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у 200-бальну шкалу.

Критерії оцінювання під час занять:

Оцінка "відмінно" виставляється у випадку, коли аспірант знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка "добре" виставляється за умови, коли аспірант знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка "задовільно" ставиться аспіранту на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння аспіранта не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Оцінювання самостійної роботи.

Оцінювання самостійної роботи аспірантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті.

Система перерахунку балів отриманих аспірантами.

Форма контролю і система оцінювання знань з дисципліни здійснюється відповідно до вимог програми дисципліни та інструкції, прийнятої рішенням Вченої ради ВНМУ протоколом №2 від 28.09.2010 року. Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (200 балів) для дисциплін, що закінчуються заліком прийнята рішенням Вченої ради ВНМУ протокол №2 від 28.09.10.

Вивчення предмету закінчується заліком, який відбувається на останньому за розкладом занятті. Оцінювання знань відбувається наступним чином: сума всіх поточних оцінок ділиться на кількість практичних занять. Отримане середнє значення оцінки переводиться у бали згідно єдиної універсальної шкали перерахунку традиційних оцінок з 5-бальної системи у рейтингові бали (200 балів). Для дисциплін, що закінчуються заліком, залік ставиться при мінімальній кількості балів 120.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		Для заліку
180-200	A	зараховано
170-179,9	B	
160-169,9	C	
141-159,9	D	
120-140,99	E	
	FX	Не зараховано, з можливістю повторного складання
	F	Не зараховано, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), плани практичних (семінарських занять), самостійної роботи, питання, методичні вказівки, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Nelson textbook 20th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal B. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. Видавництво: SAUNDERS
2. Бережний В.В Педіатрія: національний підручник / За ред. професора В.В.Бережного.- К.2013. – Т.1.- 1040 с.
3. Педіатрія: навч. посібник: у 2-х т. /М.Л.Аряєв, Н.В.Котова, О.О.Зелінський, Н.Ю.Горностаєва [та ін.]; за ред.М.Л.Аряєва, Н.В.Котової.- Одеса:ОНМедУ, 2014.- Т.1:Неонатологія. Гематологія. Ендокринологія.- 155с.
4. Педіатрія: навч. посібник: у 2-х т. /М.Л.Аряєв, Н.В.Котова, О.О.Зелінський, Н.Ю.Горностаєва [та ін.]; за ред.М.Л.Аряєва, Н.В.Котової.- Одеса:ОНМедУ, 2014.- Т.2: Захворювання дітей раннього віку. Пульмонологія. Алергологія. Кардіологія. Гастроентерологія. Нефрологія. ВІЛ-інфекція. Первинна медико-санітарна допомога.- 312с.
5. Педиатрия: Национальное руководство: в 2т.- М.: ГЭОТАР – Медиа,

2009.- Т.2.-1024С

6. Педіатрія. Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації /За ред. проф. О.В. Тяжкої / Вид. друге. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 1096 с.

Допоміжна

1. Acute Exacerbations of Pulmonary Diseases/ Pierre-Régis Burgel, Marco Contoli, José Luis López-Campos/ 2017/ERS Monograph/p. 224
2. Aher SM, Ohlsson A. Late erythropoietin for preventing red blood cell transfusion in preterm and/or low birth weight infants. *Cochrane Database Syst Rev* 2014;(4):CD004868.
3. Aher, S.M. & Ohlsson, A. (2014) Late erythropoietin for preventing red blood cell transfusion in preterm and/or low birth weight infants. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, **4**, CD004868.
4. Akinkugbe, O., Inwald, D. & New, H.(2016) Patient consent (children). Chapter 9. In: *All Blood Counts – A Manual for Blood Conservation and Patient Blood Management*. (eds by D. Thomas, J. Thompson & B.M.F. Ridler), pp. 127–140. TFM Publishing Ltd., Shrewsbury.
5. Allen Hugh D. et al. Moss & Adams Heart Disease in Infants, Children and Adolescents 9th. ed. — Wolters Kluwer, 2016. — 3438 p.
6. Allergies and Adolescents. Transitioning Towards Independent Living/[David R. Stukus](#)/ 2018/Springer/253p.
7. American Diabetes Association's Standards of Medical Care in Diabetes — 2018. *Diabetes Care*. 2018;41(Suppl 1):S1-S159
8. American Society of clinical oncology educational book. American Society of clinical oncology. Annval Meeting. 2014. 441p. DOI: 10.14694/EdBook_AM.2014.34.
9. [Anthony J. et al. \(Eds.\) Heart Failure in the Child and Young Adult: From Bench to Bedside](#). Academic Press, 2018. — 789 p.
10. Antoncicchi S, Casadei AM, Del Vecchio A, Girelli G, Isernia P, Motta M, et al. Recommendation for transfusion therapy in Neonatology. On behalf of the Italian Society of Neonatology and the Italian Society of Transfusional Medicine and Immunohematology. 2014.
11. Arlene E. Dent, James W. Kazura. Helminthic Diseases // Nelson Textbook of Pediatrics / R. Kliegman. — 18th edition. — Saunders, 2007.
12. B.S. Joly, P. Coppo, A. Veyradier (2017). Thrombotic thrombocytopenic purpura, *Blood*, 129 (21), 2836-2845.
13. Banerjee, J. & Aladangady, N. (2014) Biomarkers to decide red blood cell transfusion in newborn infants. *Transfusion*, **54**, 2574–2582.
14. [Barach P., Jacobs J., Lipshultz S.E., Laussen P. \(Eds.\) Pediatric and Congenital Cardiac Care: Volume 1](#). Springer, 2015. — 508 p.
15. [Barach P., Jacobs J., Lipshultz S.E., Laussen P. \(Eds.\) Pediatric and Congenital Cardiac Care: Volume 2](#). Springer, 2015. — 458 p.

16. Bell R.G. IgE, allergies and helminth parasites: a new perspective on an old conundrum // *Immunol. Cell. Biol.* — 2003. — Vol. 74.
17. *Benign Hematologic Disorders in Children*. Edited by Michel U. Callaghan. Volume 65, Issue 3, P. 407-622. 2018.
18. Bickley, Lynn S. Bates' pocket guide to physical examination and history taking / Lynn S. Bickley, Peter G. Szilagy. — 7th ed
19. Brian E. L. Perspective: An easier diagnosis // *Nature*.- 2016.- № 533.- P. 107.
20. Cabana, Michael D. 5-Minute Pediatric Consult. Standarts/ Lippincott Williams & Wilkins (LWW)/2018/1136p.
21. Cezmi A. Akdis Ioana Agache Global atlas of asthma /Published by the European Academy of Allergy and Clinical Immunology/2013/196p Kai-Håkon Carlsen, Jorrit Gerritsen / Paediatric Asthma/ European Respiratory Society Monographs/ 2012/p.240
22. Christensen RD, Yaish HM, Gallagher PG. A pediatrician's practical guide to diagnosing and treating hereditary spherocytosis in neonates. *Pediatrics* 2015;135:1107e14.
23. Christensen, R.D. & Ilstrup, S. (2013) Recent advances toward defining the benefits and risks of erythrocyte transfusions in neonates. *Archives of Disease in Childhood – Fetal and Neonatal Edition*, **98**, 365–372.
24. Christensen, R.D., Baer, V.L., Lambert, D.K., Henry, E., Ilstrup, S.J. & Bennett, S.T.(2014) Reference intervals for common coagulation tests of preterm infants (CME). *Transfusion*, **54**, 627–632.
25. Christian B. Laursen, Najib M. Rahman, Giovanni Volpicelli/ Thoracic Ultrasound/ERS Monograph/2018/p.268
26. Colombatti, R., Sainati, L., & Trevisanuto, D. (2016). Anemia and transfusion in the neonate. *Seminars in Fetal and Neonatal Medicine*, 21(1), 2–9. doi:10.1016/j.siny.2015.12.001
27. Community-Acquired Pneumonia/ James D. Chalmers, Mathias W. Pletz, Stefano Aliberti / 2014 / European Respiratory Monographs/p. 293
28. Cunningham, Carin L., and Gerard A. Banez. *Pediatric gastrointestinal disorders: Biopsychosocial assessment and treatment*. Springer Science & Business Media, 2007.
29. Cystic Fibrosis/Marcus A. Mall, J. Stuart Elborn/ 2014/ERS Monograph/p.331
30. [Da Cruz E., Ivy D., Jagers J. \(Eds.\) Pediatric and Congenital Cardiology, Cardiac Surgery and Intensive Care](#). Springer, 2014. — 3511 p.
31. Diab, Y.A., Wong, E.C. & Luban, N.L. (2013) Massive transfusion in children and neonates. *British Journal of Haematology*, **161**, 15–26.
32. Douglas A. D., Hasler W. L. Rome IV – Functional GI Disorders: Disorders of gut-brain interaction // *Gastroenterol.*- 2016.- Vol. 150, №6.- P. 1257-1261.

33. Editor in chief: Michael J. Light Pediatric Pulmonology [Paperback]/ American Academy of Pediatrics/2013/ISBN-13: 978-1-58110-492-9/1181p
34. Editors in chief: Dennis C. Stokes Pediatric Pulmonology, Asthma, and Sleep Medicine: A Quick Reference Guide [Paperback]/ American Academy of Pediatrics/2018/ISBN-13: 978-1-61002-142-5/890 p
35. Endocrinology: Adult and Pediatric E-Book (2015) / J. Larry Jameson; Leslie J. De Groot, 2015. 2700 pages; ISBN 9780323321952.
36. Floch, Martin H. Netter's Gastroenterology/ Floch, Martin H. – 3rd Ed
37. Guandalini, S. Textbook of Pediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition. A Comprehensive Guide to Practice/ Guandalini, S., Dhawan, A., Branski, D. – 2016
38. Harrison's Endocrinology, 4E (2016) / J. Larry Jameson. 2016, ISBN 9781259835735.
39. Houser, Christine M. Pediatric Gastroenterology and Nutrition/ Houser, Christine M. – 2014
40. Inherited Hemoglobin Disorders. Edited by Anjana Munshi. 2015. 194 p. DOI: 10.5772/59742.
41. [James-Roberts I.](#) St. Infant Colic / [Ian St James-Roberts](#) // Chapter from [Pediatric Neurogastroenterology](#), 2017.- P.369-379 DOI:[10.1007/978-3-319-43268-7_34](#)
42. Jonathan Barratt, Kevin Harris, Peter Topham Nephrology (Oxford Desk Reference) Oxford University Press, - 2011. - DOI:10.1093/med/9780199229567.001.0001
43. Juul S. Erythropoiesis and the approach to anemia in premature infants. J Matern Fetal Neonatal Med 2012;25(Suppl. 5):97e9.
44. Kenneth B., Staller K. New pathways, new targets: Visceral hypersensitivity pathogenesis in irritable bowel syndrome // Clin. Transl. Gastroenterol.- 2016.- №7 (2).- P. 146.
45. Kidney and Urinary Tract Diseases in the Newborn. Springer. – 2014. – DOI 10.1007/978-3-642-39988-6 Lesley Rees, Paul A. Brogan, Detlef Bockenhauer Paediatric nephrology. Oxford University Press, -2012.
46. Management of Pediatric Ulcerative Colitis: Joint ECCO and ESPGHAN Evidence based Consensus Guidelines / Dan Turner, Arie Levine, Johanna C. Escher [et al.] // JPGN.- 2012.-Vol. 55, № 3.- P. 340-361.
47. Morrison JF, Neufeld EJ, Grace RF. The use of erythropoietin-stimulating agents versus supportive care in newborns with hereditary spherocytosis: a single centre's experience. Eur J Haematol 2014;93:161e4.
48. Neff L.L., Rahbar R. Pediatric head and neck / In: Greenfields Surgery Scientific Principles&Practice, 6th edition, 2017 – P. 5068 – 5086.
49. Neil N. Turner, Norbert Lameire, David J. Goldsmith Oxford Textbook of Clinical Nephrology (4 ed.) Oxford University Press,-2015 -

DOI:10.1093/med/9780199592548.001.0001

50. New, H. V., Berryman, J., Bolton-Maggs, P. H., Cantwell, C., Chalmers, E. A., Davies, T., ... & Stanworth, S. J. (2016). Guidelines on transfusion for fetuses, neonates and older children. *British journal of haematology*, 175(5), 784-828.
51. Pediatric endocrinology and inborn errors of metabolism, Second Edition /Kyriakie Sarafaglou; associate editors, Georg Hoffmann, Karl Roth; consulting editor, Howard Courtney. McGrawHill Medical, 2017. 1008 pages; ISBN 9780071773133
52. Pediatric surgery – 7th edition / editor in chief A.G Coran ; associate editors, N.S. Adzick, A.A. Caldamone, T.M. Crummel et al., Philadelphia, 2013 – P. 397-576, 1613-1630.
53. Prashanth GP, Angadi BH, Joshi SN, Bagalkot PS, Maralihalli MB. Unusual cause of abdominal pain in pediatric emergency medicine // *Pediatr Emerg Care.*- 2012.- №28 (6).- P. 560-561.
54. [Prater Kathleen Joan, Hubbard Joyce Ellis \(eds.\) Pediatric Arrhythmias and EKGs for the Health Care Provider](#). Springer Publishing Company, 2017. — 293 p.
55. Pulmonary Emergencies/ Leo Heunks, Alexandre Demoule, Wolfram Windisch/ 2016/ ERS Monograph/p.229
56. Quinlan J. Acute pain management in patients with persistent pain [Text] / J. Quinlan, K. Carter // *Curr. Opin. Support Palliat. Care.* - 2012. - Vol. 6. - P. 188-193.
57. [R. Hoffman](#) (2018). Hematology. Basic Principles and Practice, 7th edition.
58. SARS, MERS and other Viral Lung Infections/ David S. Hui, Giovanni A. Ross, Sebastian L. /2016/ERS Monograph/p.110
59. Seas C., Montes M. and White A.C. Parasitic Diseases: Helminths, in *Textbook of Gastroenterology* / Ed. by T. Yamada. — Oxford, UK: Blackwell Publishing Ltd., 2009.
60. Simon Steddon, Alistair Chesser, John Cunningham, Neil Ashman Oxford Handbook of Nephrology and Hypertension (2 ed.). Oxford University Press. – 2014. - DOI:10.1093/med/9780199651610.001.0001
61. Srivastava, A., Brewer, A. K., Mauser-Bunschoten, E. P., Key, N. S., Kitchen, S., Llinas, A. & Street, A. (2013). Guidelines for the management of hemophilia. *Haemophilia*, 19(1), e1-e47.
62. The Harriet Lane Handbook: 20th Edition/ Elsevier/2018/1269p
63. Transfusion Medicine and Scientific Developments. Edited by A.W.M.M. Koopman-van Gemert. 2017. 126 p. DOI: 10.5772/66265.
64. Wallenstein MB, Arain YH, Birnie KL, Andrews J, Palma JP, Benitz WE, et al. Red blood cell transfusion is not associated with necrotizing enterocolitis: a review of consecutive transfusions in a tertiary neonatal intensive care unit. *J Pediatr* 2014;165:678e82.

65. Williams, A.CdeC, Craig K.D. Updating the Definition of Pain // Pain.- 2016.- №157.- P. 2420-2423.
66. Zitelli and Davis' Atlas of Pediatric Physical Diagnosis, 7th Edition/Elsevier/2018/1032p.
67. Диагностика и лечение эндокринных заболеваний у детей и подростков: учебн. пособие / под ред. проф. Н.П. Шабалова. - 3-е изд., испр. и доп. - М.: МЕДпресс-информ, 2017. - 416 с. : ил. ISBN 9-978-00030-392-4
68. Дудник В.М., Мантак Г.І., Андрікевич І.І. (2018). Хвороби системи крові та ендокринної системи у дітей (5-е видання). Вінниця: 379.
69. Ендокринологія: підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів (3-тє видання, переробл. і доповн.) / Під ред. П. М. Боднара. — Вінниця: Нова книга, 2013. — 480 с.
70. Знаменська Т.К. Неонатологія : Навчальний посібник / Т.К.Знаменська ,Похилько В.І.,О.І.Жданович (та ін.) Навчальний посібник .- Київ, 2012. - 980 с.
71. Куріліна Т.В. Біоетичні проблеми медичних інновацій у виходжуванні екстремально недоношених новонароджених / Неонатологія : навчальний посібник під ред проф.Т.К.Знаменської.-К.-, 2012 - С.847-856.
72. Неонатологія : Національний підручник : у 2 т. / За ред.професора Є.Є Шунько .-К., 2014.-Т.1.-960 с.
73. Эндокринология: национальное руководство. Краткое издание / под ред. И.И. Дедова, Г.А. Мельниченко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ГЭОТАР- Медиа, 2018. – 832 с.; ISBN 978-5-9704-4496-2.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. British Committee for Standards in Haematology (2012a) Guideline on the Administration of Blood Components. Addendum: Avoidance of Transfusion Associated Circulatory Overload (TACO) and Problems Associated with Over-transfusion
2. British Committee for Standards in Haematology (2014a) Guideline for the use of anti-D immunoglobulin for the prevention of haemolytic disease of the fetus and newborn. *Transfusion Medicine*, **24**, 8–20.
3. British Committee for Standards in Haematology (2015) A practical guideline for the haematological management of major haemorrhage. *British Journal of Haematology*, **170**, 788–803.
4. British Committee for Standards in Haematology. (2016b) Guidelines on red cell transfusion in sickle cell disease. Part I: principles and laboratory aspects. *British Journal of Haematology*,

5. British Committee for Standards in Haematology. (2016c) Guidelines on red cell transfusion in sickle cell disease. Part II: indications for transfusion. *British Journal of Haematology*,
6. Державний формуляр лікарських засобів. ДП «Державний експертний центр МОЗ України». - Випуск сьомий. – К. 2015 <http://www.apteka.ua/article/322672>
7. Міжнародна класифікація хвороб і причин смерті, 10-й перегляд (МКХ-10) <http://mkb-10.com>
8. Протоколи надання медичної допомоги дітям за спеціальністю «Дитяча ендокринологія». -Наказ Міністерства охорони здоров'я України 27.04.2006 N 254 120 с. в редакції наказу МОЗ України від 03.02.2009 № 55 http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MOZ6018.html
9. Наказ МОЗ України №152 від 04.04.2005 р. „Про затвердження Протоколу медичного догляду за здоровою новонародженою дитиною”. – Київ, 2005. – 29 с. <http://ukraine.uapravo.net/data/base21/ukr21220.htm>
10. Наказ МОЗ України від 29.03.2006 N 179 «Порядок реєстрації живонароджених і мертвонароджених» <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0427-06>
Наказ МОЗ України 27.04.2006 N255 «Про затвердження клінічного протоколу надання неонатологічної допомоги дітям „Жовтятиця новонароджених».— 34 с. <http://ukraine.uapravo.net/data/base09/ukr09578.htm>
11. Наказ №584 від 29.08.2006 «Протокол медичного догляду за новонародженою дитиною з малою масою тіла при народженні». <http://ukraine.uapravo.net/data/base05/ukr05859.htm>
12. Наказ МОЗ України №234 від 10.05.2007 р. «Про організацію профілактики внутрішньолікарняних інфекцій в акушерських стаціонарах». – Київ, 2007. -77 с. <http://ukraine.uapravo.net/data/base05/ukr05234.htm>
13. Наказ МОЗ №149 від 20.03.2008 «Клінічний протокол медичного догляду за здоровою дитиною віком до 3 років» <http://ukraine.uapravo.net/data2008/base09/ukr09572/index.htm>
14. Наказ МОЗ України № 484 від 21.08.2008 „Про затвердження клінічного Протоколу надання допомоги новонародженій дитині з дихальними розладами» - 58с. <http://www.uapravo.net/akty/postanowa-resolution/akt3dndi3a/index.htm>
15. Наказ МОЗ №225 від 28.03.2014 р. «Початкова, реанімаційна і після реанімаційна допомога новонародженим в Україні» <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-ta-vprovadzhennja-mediko-tehnologichnih-d-doc190536.html>

16. Протоколи діагностики та лікування інфекційних хвороб у дітей.- Затверджено наказом МОЗ України від 09.07.2004 р., №354 [www.nmu.edu.ua /kaf 34.php](http://www.nmu.edu.ua/kaf34.php); <https://www.moz.gov.ua/ua>.
17. Календар профілактичних щеплень в Україні.- Наказ МОЗ України №595 від 16 вересня 2011 року (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 11 серпня 2014 року №551) [www.nmu.edu.ua /kaf 34.php](http://www.nmu.edu.ua/kaf34.php); <https://www.moz.gov.ua/ua>.
18. Протокол лікування менінгококемії у дітей Наказ МОЗ України від 12.10.2009 № 737 [www.nmu.edu.ua /kaf 34.php](http://www.nmu.edu.ua/kaf34.php); <https://www.moz.gov.ua/ua>.
19. Протокол лікування гострих кишкових інфекцій у дітей Наказ МОЗ України N 803 від 10.12.2007 Про внесення змін до наказу МОЗ від 09.07.04 N 354; Про затвердження Протоколів діагностики та лікування інфекційних хвороб у дітей [www.nmu.edu.ua /kaf 34.php](http://www.nmu.edu.ua/kaf34.php); <https://www.moz.gov.ua/ua>.
20. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах грип та гострі респіраторні інфекції [www.nmu.edu.ua /kaf 34.php](http://www.nmu.edu.ua/kaf34.php); <https://www.moz.gov.ua/ua>.
21. Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги дорослим та дітям гострі респіраторні інфекції – Затверджено Наказ Міністерства охорони здоров'я України 16 липня 2014 р. № 499 [www.nmu.edu.ua /kaf 34.php](http://www.nmu.edu.ua/kaf34.php); <https://www.moz.gov.ua/ua>.
22. Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги дорослим та дітям грип – Затверджено Наказ Міністерства охорони здоров'я України 16 липня 2014 р. № 499. [www.nmu.edu.ua /kaf 34.php](http://www.nmu.edu.ua/kaf34.php); <https://www.moz.gov.ua/ua>; <https://www.moz.gov.ua/ua>.
22. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної і третинної медичної допомоги дітям ВІЛ інфекція – Затверджено Наказ Міністерства охорони здоров'я України 24 лютого 2015 р. № 92 <https://www.moz.gov.ua/ua>.
23. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги дітям із хронічним вірусним гепатитом В. Наказ МОЗ №59 від 29.01.2013 р. [www.nmu.edu.ua /kaf 34.php](http://www.nmu.edu.ua/kaf34.php); <https://www.moz.gov.ua/ua>.
24. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги дітям із хронічним вірусним гепатитом С. Наказ МОЗ №59 від 29.01.2013 р. [www.nmu.edu.ua /kaf 34.ph](http://www.nmu.edu.ua/kaf34.php); <https://www.moz.gov.ua/ua>.
25. Галузевий стандарт вищої освіти Освітньо-кваліфікаційна характеристика спеціаліста за спеціальністю 7.110104 педіатрія.- Київ, 2003.-Видавництво «Книга-плюс».-23 с. www.moz.gov.ua/ua.

26. Галузевий стандарт вищої освіти Освітньо-кваліфікаційна характеристика спеціаліста за спеціальністю 7.110105 медико-профілактична справа.- Київ, 2003.-Видавництво «Книга-плюс».- 23 с. www.moz.gov.ua/ua.
27. Галузевий стандарт вищої освіти Освітньо-кваліфікаційна характеристика спеціаліста за спеціальністю 7.110101 лікувальна справа.- Київ, 2003.- Видавництво «Книга-плюс».-23 с. www.moz.gov.ua/ua.